

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด.นครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่น	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)	
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-1
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-3
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-4
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-10
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565	2-13
3-1 สมบัติดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-5
3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-8
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-2
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-2
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-3
7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-4

สารบัญญรูป

รูปที่	หน้า
1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-2
2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-5
2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-9
2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-7
3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-9
4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-4
4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-5
6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

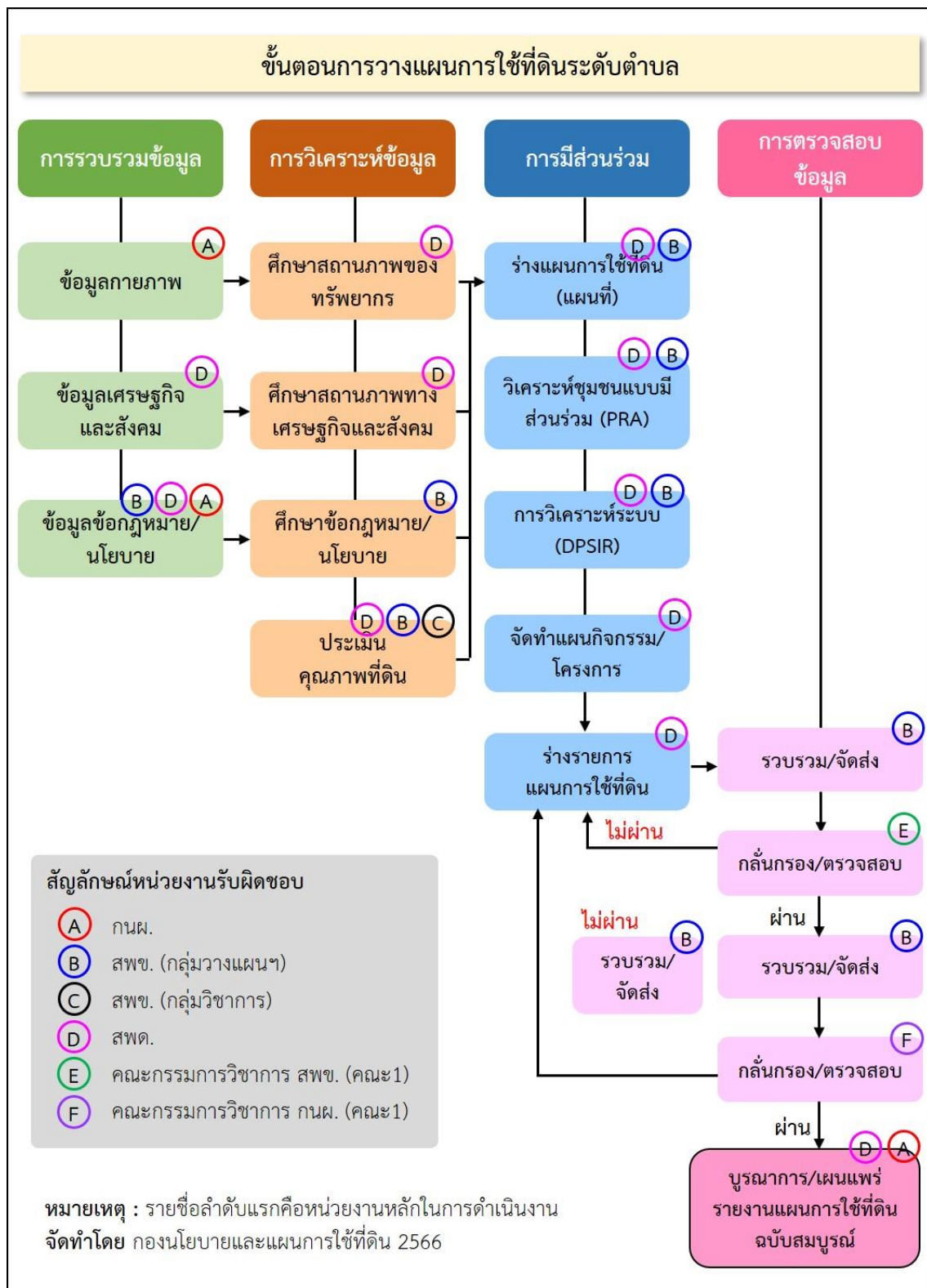
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต และสามารถใช้งบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ตำบลทุ่งปรัง คุณภาพชีวิตดี ชุมชนเข้มแข็ง ราษฎรอยู่ดีมีสุข” (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ที่ตั้ง

ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอสหัส มีพื้นที่ประมาณ 56.51 ตารางกิโลเมตร หรือ 35,317 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลสหัส อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลเสาเภา อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลเขาน้อย ตำบลฉลอง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

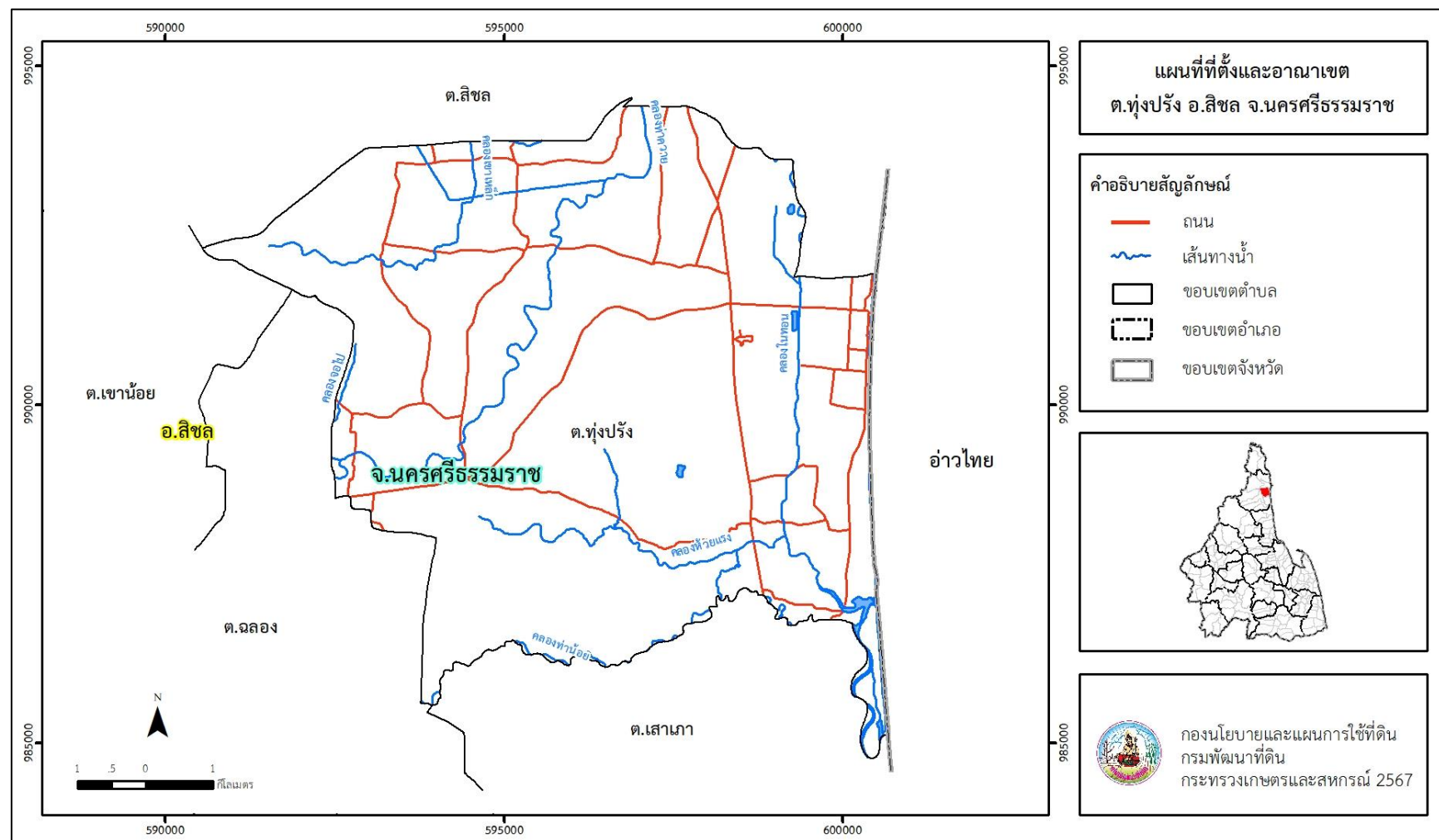
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น เป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านพังหัวควาย	หมู่ที่ 9 บ้านท่าควาย
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งใหญ่	หมู่ที่ 10 บ้านจอมพิบูลย์
หมู่ที่ 3 บ้านต้นจันทร์	หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งไม้เรียง
หมู่ที่ 4 บ้านนาเหมา	หมู่ที่ 12 บ้านโนไร่
หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งคา	หมู่ที่ 13 บ้านถนนพาด
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งคา	หมู่ที่ 14 บ้านเขาเหล็ก
หมู่ที่ 7 บ้านปลายทอน	หมู่ที่ 15 บ้านชายเขา
หมู่ที่ 8 บ้านหนองเต่า	หมู่ที่ 16 บ้านท่าเขียว

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลทุ่งปรัง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 100-200 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย และมีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองท่าควาย คลองในทอน คลองวงใหญ่ คลองห้วยแรง คลองเขาเหล็ก

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ฤดูกาล

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในภาคใต้และติดกับทะเล ลักษณะอากาศในแต่ละฤดูกาลจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศโดยทั่วไปของประเทศไทยแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดูระยะนี้เป็นช่วงว่างของลมมรสุมหลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้น อากาศจะเริ่มร้อนโดยเฉพาะในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อย่างไรก็ตามจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้ทะเล จึงไม่ร้อนมากนัก เพราะได้รับกระแสลมและไอน้ำ ทำให้อากาศคลายความร้อนลงไปมาก

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยและยังมีร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้เป็นระยะ ๆ ในเดือนตุลาคม ต่อจากนั้นจนถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นระยะแรกที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชจะยังคงมีฝนชุกต่อเนื่องจนถึงเดือนมกราคมฝนจึงเริ่มลดลง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็นเป็นครั้งคราว โดยอุณหภูมิจะลดลงต่ำสุดในเดือนธันวาคมและมกราคม แต่เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ด้านชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้อุณหภูมิจึงลดลงเพียงเล็กน้อย และตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไป (ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, 2563)

2.4.2 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.3 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส ในเดือนกุมภาพันธ์

2.4.3 ปริมาณน้ำฝน

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีฝนชุกตลอดปี เนื่องจากลมมรสุมทั้งสองที่พัดปกคลุม โดยเฉพาะ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ส่วนตอนต้นปีตั้งแต่เดือนมกราคมฝนจะลดลงเป็นลำดับ จากสภาพพื้นที่ที่มีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแนวกั้นลมมรสุม ทำให้บริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดจะมีฝนชุกตลอดช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะมีฝน

ช่วงตลอดช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,769.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 174 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 657.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 21 วัน

2.4.4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2567) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืชได้ตลอดทั้งปี (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝน ใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.4	30.5	26.1	84.0	260.6	13.9	86.8	151.1
ก.พ.	22.2	31.6	26.6	81.0	93.8	6.3	113.4	79.7
มี.ค.	22.9	32.9	27.6	80.0	153.9	7.9	124.9	116.0
เม.ย.	23.7	34.0	28.4	80.0	121.1	8.7	122.7	97.6
พ.ค.	24.2	34.3	28.4	81.0	160.9	15.2	115.9	119.5
มิ.ย.	24.1	34.1	28.3	80.0	123.9	13.0	105.0	99.3
ก.ค.	23.9	33.8	28.1	79.0	118.4	14.7	107.3	96.0
ส.ค.	23.7	33.8	27.9	79.0	139.1	15.6	110.7	108.1

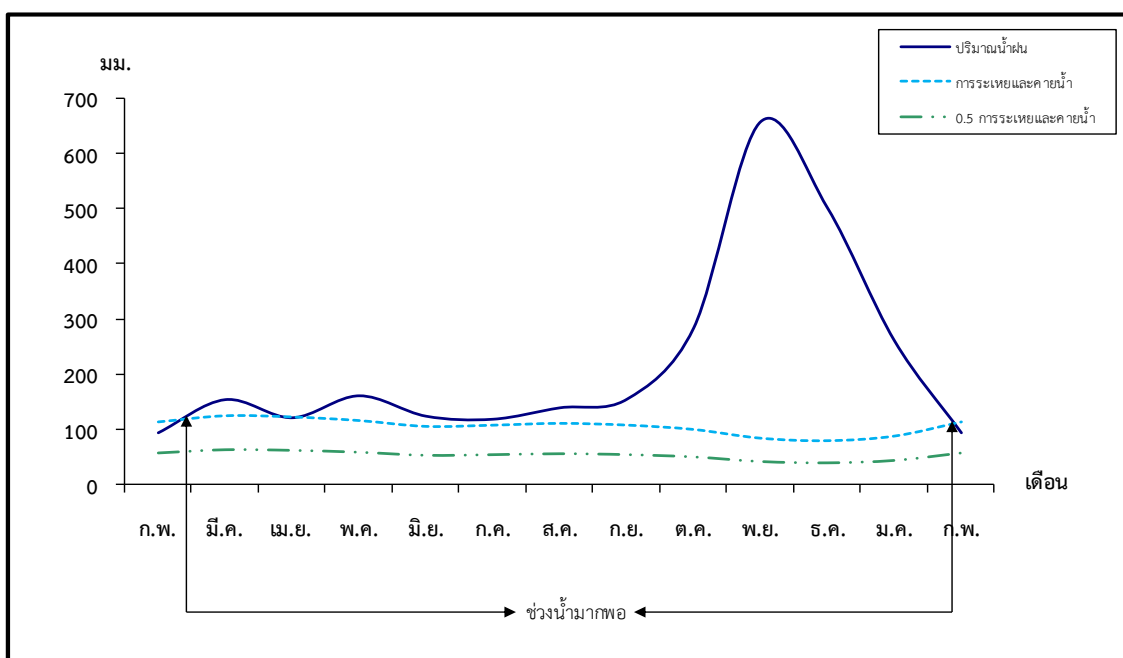
ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์	ปริมาณ น้ำฝน	จำนวน วันที่ฝนตก	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ	ปริมาณฝน ใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ก.ย.	23.6	33.2	27.4	82.0	154.5	17.6	107.4	116.3
ต.ค.	23.4	31.9	26.9	86.0	283.8	20.8	99.2	153.4
พ.ย.	23.1	30.4	26.3	88.0	657.7	21.5	82.8	190.8
ธ.ค.	22.7	30.0	26.0	86.0	501.3	19.4	78.1	175.1
เฉลี่ย	23.2	32.5	27.3	82.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,769.0	174.6	1,254.2	1,502.9

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,110 ไร่ หรือร้อยละ 8.81 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 27,857 ไร่ หรือร้อยละ 78.88 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 419 ไร่ หรือร้อยละ 1.19 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว

2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 22,017 ไร่ หรือร้อยละ 62.34 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว

3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 4,898 ไร่ หรือร้อยละ 13.86 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลผสมทุเรียน

4) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 507 ไร่ หรือร้อยละ 1.44 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,399 ไร่ หรือร้อยละ 6.79 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าชายเลนสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 832 ไร่ หรือร้อยละ 2.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,119 ไร่ หรือร้อยละ 3.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้ พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อดิน หาดทราย

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,110	8.81
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	59	0.17
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,010	5.69
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	488	1.38
U405	ถนน	245	0.69
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	286	0.81
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	9	0.03
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	13	0.04

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	27,857	78.88
A100	นาไร่	399	1.13
A101	นาข้าว	20	0.06
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	360	1.02
A302	ยางพารา	7,731	21.89
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	13	0.04
A303	ปาล์มน้ำมัน	12,187	34.51
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	1,704	4.82
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	22	0.06
A400	ไม้ผลไร่/เสื่อมโทรม	269	0.76
A401	ไม้ผลผสม	408	1.15
A403	ทุเรียน	204	0.58
A404	เงาะ	45	0.13
A404/A419	เงาะ/มังคุด	26	0.07
A405	มะพร้าว	3,815	10.80
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	100	0.28
A419	มังคุด	27	0.08
A422	มะนาว	4	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	16	0.05
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไร่	85	0.24
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	35	0.10
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	387	1.10
F	พื้นที่ป่าไม้	2,399	6.79
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	1,713	4.85
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	686	1.94
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,119	3.17
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	74	0.21
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	449	1.27
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	25	0.07
M303	บ่อทราย	109	0.31

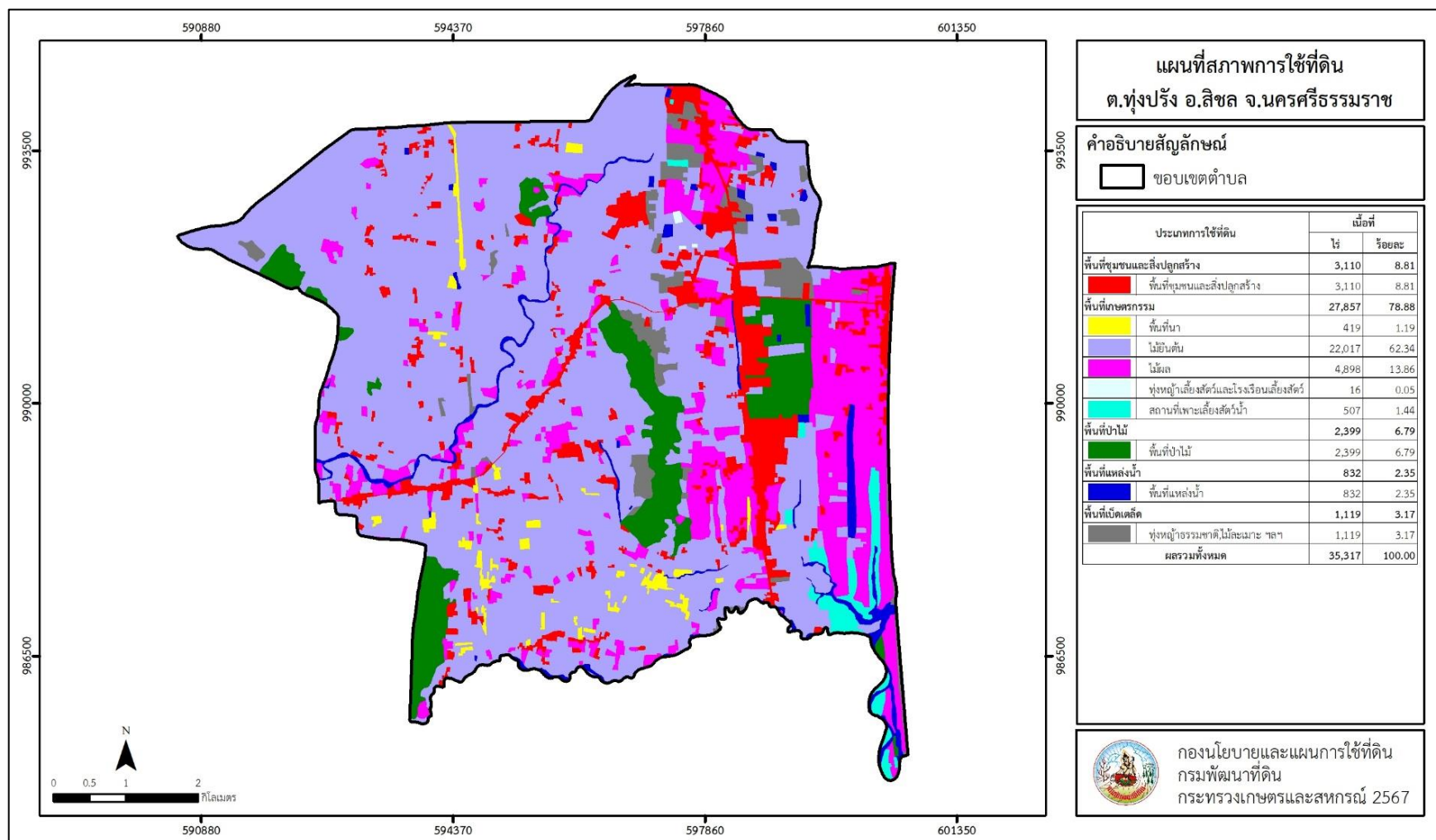
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M304	บ่อดิน	282	0.80
M405	พื้นที่ถม	53	0.15
M601	หาดทราย	127	0.36
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	832	2.35
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	573	1.62
W201	อ่างเก็บน้ำ	19	0.05
W202	บ่อน้ำในไร่นา	240	0.68
ผลรวมทั้งหมด		35,317	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง มีประชากรรวม 11,314 คน แยกเป็นชาย 5,611 คน เป็นหญิง 5,703 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 200.22 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,363 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,240 ครัวเรือน หรือร้อยละ 51.34 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,123 ครัวเรือน หรือร้อยละ 48.66 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ตารางที่ 2-4 และรูปที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปี 2566

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลทุ่งปรัง	4,363	5,611	5,703	11,314
หมู่ที่ 1 บ้านพังหัวควาย	210	335	342	677
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งใหญ่	89	127	125	252
หมู่ที่ 3 บ้านต้นจันทร์	367	529	532	1,061
หมู่ที่ 4 บ้านนาหม้า	82	133	128	261
หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งคา	319	426	424	850
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งคา	370	399	474	873
หมู่ที่ 7 บ้านปลายทอน	517	691	742	1,433
หมู่ที่ 8 บ้านหนองเต่า	210	352	341	693
หมู่ที่ 9 บ้านท่าควาย	340	470	462	932
หมู่ที่ 10 บ้านจอมพิบูลย์	550	458	426	884
หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งไม้เรียง	181	263	236	499
หมู่ที่ 12 บ้านโนไร่	222	306	312	618
หมู่ที่ 13 บ้านถนนพาด	424	456	470	926
หมู่ที่ 14 บ้านเขาเหล็ก	201	271	291	562
หมู่ที่ 15 บ้านชายเขา	145	221	232	453
หมู่ที่ 16 บ้านท่าเขียว	136	174	166	340

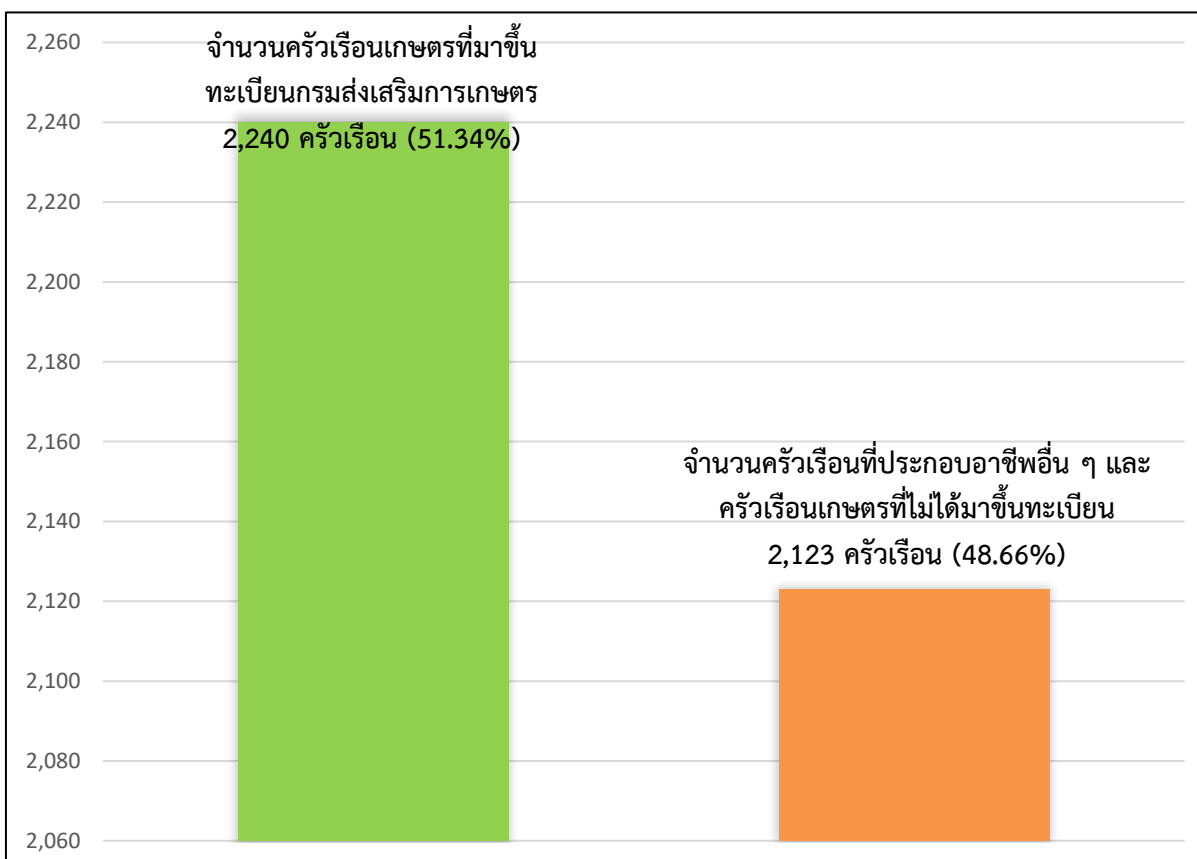
ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,363	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,240	51.34
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียน ฯ	2,123	48.66

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวมทั้งหมด 35,317 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,363 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.09 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 27,857 ไร่ หรือร้อยละ 78.88 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.44 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,240 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพารา และมะพร้าวทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 255,639 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 88,050 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 159,770 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 55,030 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 95,869 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 33,020 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลทุ่งปรัง	194,094	33,494	13,146	14,905	255,639	88,050	159,770	55,030
หมู่ที่ 1 บ้านพังทวย	166,376	16,235	6,888	5,341	194,841	62,759	68,682	22,123
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งใหญ่	221,069	90,449	20,932	10,550	343,000	109,502	214,629	68,520
หมู่ที่ 3 บ้านต้นจันทร์	116,740	33,048	9,241	22,521	181,550	76,455	133,655	56,285
หมู่ที่ 4 บ้านนาหม้า	271,136	108,636	22,045	17,273	419,091	141,846	340,227	115,154
หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งคา	199,425	19,449	14,604	13,150	246,628	82,871	161,020	54,105
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งคา	251,768	18,626	21,055	44,012	335,460	127,357	164,503	62,453
หมู่ที่ 7 บ้านปลายทอน	167,290	18,905	7,336	2,359	195,889	61,193	166,155	51,904
หมู่ที่ 8 บ้านหนองเต่า	161,325	12,153	8,633	16,340	198,451	59,535	117,975	35,392
หมู่ที่ 9 บ้านท่าควาย	131,329	35,519	16,786	10,205	193,838	65,511	140,547	47,501
หมู่ที่ 10 บ้านจอมพิบูลย์	245,402	84,489	23,295	14,206	367,393	151,844	123,993	51,246
หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งไม้เรียง	200,000	1,389	1,902	370	203,661	60,261	108,972	32,244
หมู่ที่ 12 บ้านโนไร่	189,224	65,351	8,645	23,649	286,869	100,893	174,613	61,412
หมู่ที่ 13 บ้านถนนพาด	308,714	10,202	9,179	1,090	329,186	110,004	301,117	100,625
หมู่ที่ 14 บ้านเขาเหล็ก	219,271	41,499	12,529	11,319	284,618	88,943	165,041	51,575
หมู่ที่ 15 บ้านชายเขา	229,455	31,554	12,288	23,171	296,469	90,756	161,535	49,450
หมู่ที่ 16 บ้านท่าเขียว	249,084	17,886	24,204	3,105	294,280	107,941	259,079	95,029

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 3,579 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 382 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 1,106 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 568 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,947 ไร่
- (5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,251 ไร่
- (6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 30,063 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 2,769.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2. น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองเขาเหล็ก คลองจอบไป คลองท่าควาย คลองท่าน้อย คลองในทอน คลองวงใหญ่ และคลองห้วยแรง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลทุ่งปรัง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 30 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 23 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เปิดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 9 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Blm-lsA ชุดดินบางละมุง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 613 ไร่ หรือร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเป้ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,389 ไร่ หรือร้อยละ 3.93 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA/lt ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเป้ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และดินเหนียวลดลง มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Gk-sclA ชุดดินสุโขทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 361 ไร่ หรือร้อยละ 1.02 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ko-sclA ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,445 ไร่ หรือร้อยละ 6.92 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ko-silA/lt ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และดินเหนียวลดลง มีเนื้อที่ 356 ไร่ หรือร้อยละ 1.01 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ko-f-sclA ดินโคกเคียนที่เป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,103 ไร่ หรือร้อยละ 3.12 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Sng-silA ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 185 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Tsl-sicA ชุดดินท่าศาลา มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายปนเป้ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,894 ไร่ หรือร้อยละ 11.03 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 14 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,557 ไร่ หรือร้อยละ 7.24 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA ชุดดินบ้านทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,651 ไร่ หรือร้อยละ 13.17 ของเนื้อที่ตำบล

- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bh-nc-lsA ดินบ้านทอนที่มีชั้นไม่เชื่อมแข็ง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 155 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Hh-lsA ชุดดินหัวหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,719 ไร่ หรือร้อยละ 7.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Knk-slC ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 573 ไร่ หรือร้อยละ 1.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Lam-col-sIA ดินลำแก่นที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,992 ไร่ หรือร้อยละ 11.30 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Lh-col-sIA ดินละหานที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 872 ไร่ หรือร้อยละ 2.47 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clB ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 556 ไร่ หรือร้อยละ 1.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clA ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 209 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ro-sIA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,914 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ro-mw-sIA ดินรือเสาะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sIB ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,277 ไร่ หรือร้อยละ 3.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sIC ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 187 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 4,136 ไร่ หรือร้อยละ 11.71 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน ML ที่ดินดัดแปลง มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 610 ไร่ หรือร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 10,695 ไร่ หรือร้อยละ 30.28 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินบ้านทอน (Bh) ดินบ้านทอนที่มีชั้นไม่เชื่อมแข็ง (Bh-nc) ชุดดินบางละมุง (Blm) และชุดดินหัวหิน (Hh) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 4,136 ไร่ หรือร้อยละ 11.71 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การระบายน้ำและถ่ายเทอากาศค่อนข้างมากถึงดี ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ปฏิกิริยาดินส่วนใหญ่เป็นกรดรุนแรงมากถึงกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือลา จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือลา จังหวัดนครราชสีมา

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bc-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	2,557	7.24
Bh-lsA	0-2	50-100	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	5.0-6.0	<2	-	4,651	13.17
Bh-nc-lsA	0-2	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	5.0-6.0	<2	-	155	0.44
Blm-lsA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-6.0	<2	-	93	0.26
Blm-lsA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-6.0	<2	-	520	1.47
Bu-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,389	3.93
Bu-silA/lr	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	53	0.15
Gk-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	361	1.02
Hh-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	<2	-	63	0.18
Hh-lsA*	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	<2	-	2,656	7.52
Knk-slc	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	573	1.62
Ko-f-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,103	3.12
Ko-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,466	4.15
Ko-sclA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	979	2.77
Ko-sla/lr	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	356	1.01
Lam-col-sla	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	5.0-5.5	<2	-	3,992	11.30
Lh-col-sla	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	872	2.47

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

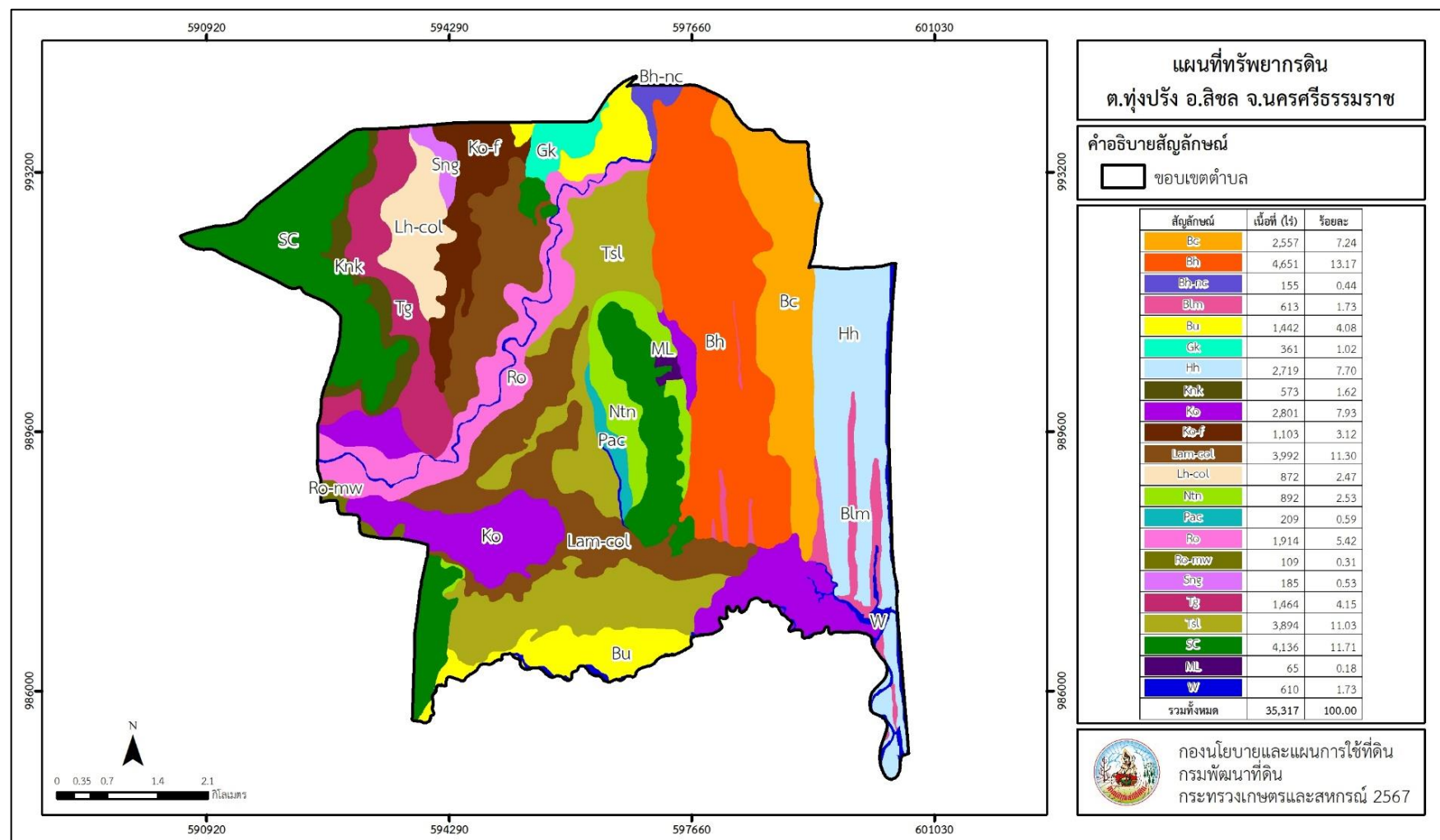
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ntn-clB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	556	1.58
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	336	0.95
Pac-clA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	209	0.59
Ro-mw-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	109	0.31
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,914	5.42
Sng-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	185	0.53
Tg-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,277	3.62
Tg-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	187	0.53
Tsl-sicA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,066	5.85
Tsl-sicA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,828	5.18
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65	0.18
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,136	11.71
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	610	1.73
รวมทั้งหมด											35,317	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3.4 การชะล้างพังทลายของดิน

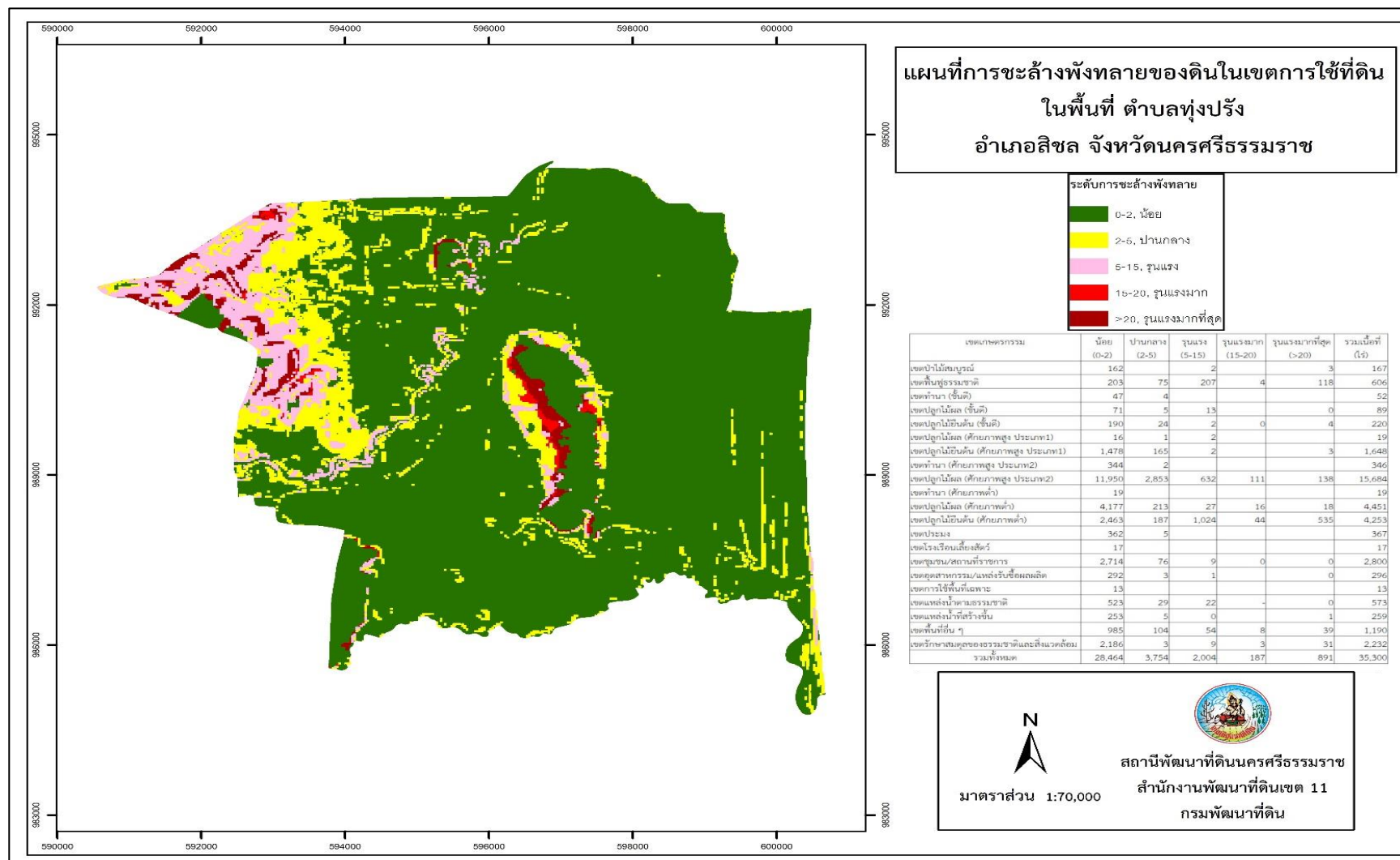
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่เนื้อที่ 28,464 ไร่ หรือร้อยละ 80.64 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับน้อย คือ มีอัตรา 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีอัตรา 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 3,754 ไร่ หรือร้อยละ 10.63 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรง คือ มีอัตรา 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 2,004 ไร่ หรือร้อยละ 5.68 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมาก คือ มีอัตรา 15-20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 187 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมากที่สุด คือ มีอัตรามากกว่า 20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 891 ไร่ หรือร้อยละ 2.52 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	28,464	80.64
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	3,754	10.63
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	2,004	5.68
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	187	0.53
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	891	2.52
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	35,300	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1. พื้นที่ (Area)
2. หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
3. ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

1. สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
2. ความต้องการของชุมชน
3. โครงการที่จะแก้ไขปัญหที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
4. พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

1. ปัญหาทรัพยากรดิน
2. ปัญหาการประกอบอาชีพ
3. ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
4. แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

4.2.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการ 2 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

- การแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

ดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดิน และปรับปรุงบำรุงดิน การป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ การปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการปลูกพืชคลุมดิน

- การแก้ไขปัญหแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ดำเนินการในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่จะแก้ไขปัญหแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ คือ การจัดทำทางระบายน้ำ ฝายชะลอน้ำ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.2 แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1 การปรับปรุงดินและการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2 การขุดลอกคูคลอง
- 2.3 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1 ความเสื่อมโทรมของดิน
- 3.2 แหล่งน้ำต้นเขิน
- 3.3 ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1 แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอนลำน้ำ
- 4.2 ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 4.3 รายได้น้อย
- 4.4 มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

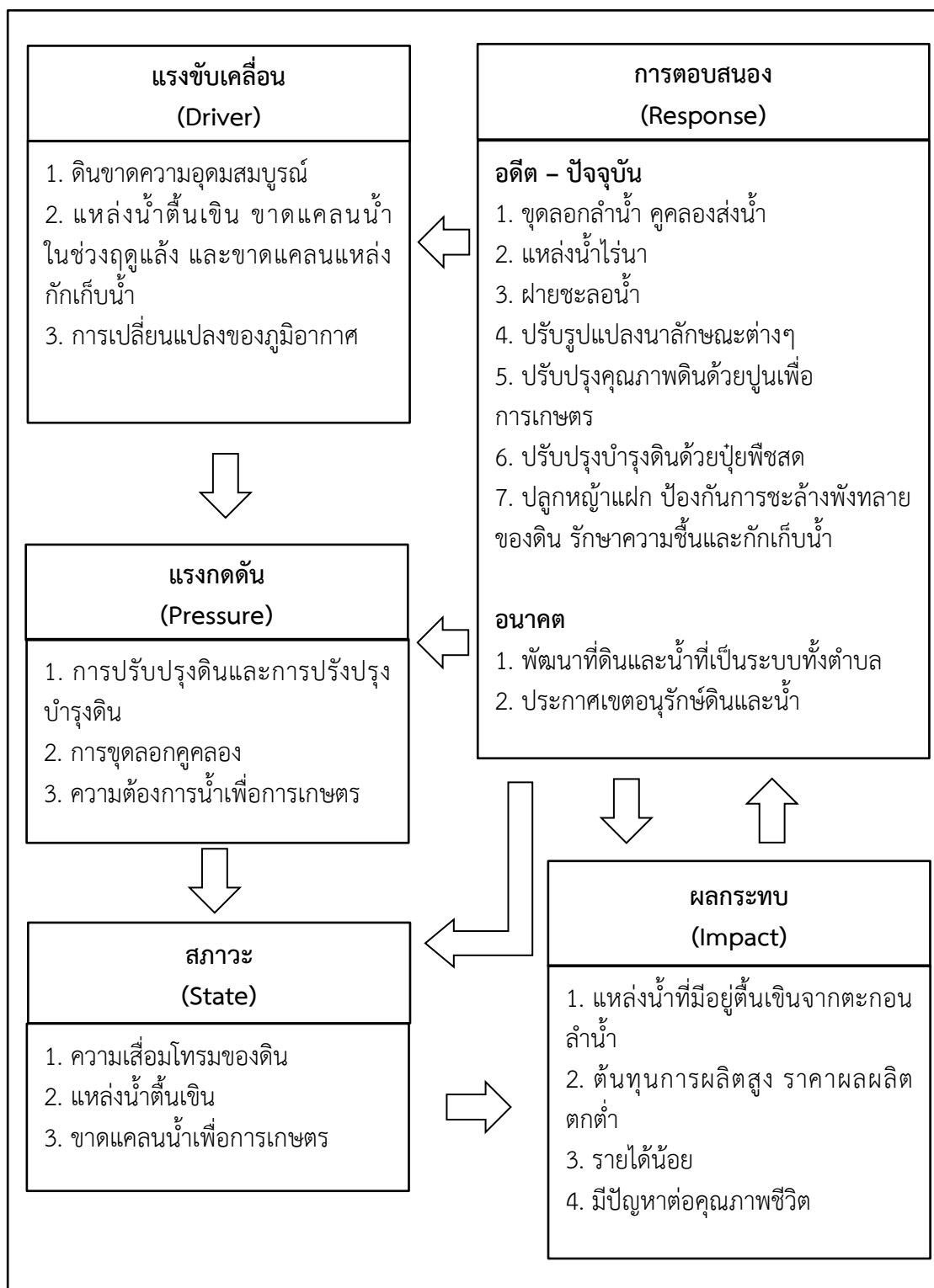
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต-ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต - ปัจจุบัน

1. ขุดลอกลำน้ำ คูคลองส่งน้ำ
2. แหล่งน้ำไร่นา
3. ฝายชะลอน้ำ
4. ปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ
5. ปรับปรุงคุณภาพดินด้วยปุ๋ยเพื่อการเกษตร
6. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
7. ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

อนาคต

1. พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
2. ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1. ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา
2. ปลูกไม้ผล และไม้ผลผสม ได้แก่ เงาะ มังคุด ทุเรียน ลำสาต ลองกอง มะพร้าว และกล้วย

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
2. ไม้ผล	ทุเรียน เงาะ มังคุด ลำสาต ลองกอง และมะพร้าว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มังคุด โกโก้ พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยที่ดิน	มะพร้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	มังคุด	โกโก้	พืชผัก
Bc-lsA	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	N	N
Bh-lsA	S3r	S2rons	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rns
Bh-nc-lsA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Blm-lsA	N	N	S3o	N	N	N	N
Blm-lsA*	N	N	S3o	N	N	N	N
Bu-silA/lt	S3o	S3o	S2ons	S3o	S3o	N	N
Bu-silA	S3o	S3o	S2ons	S3o	S3o	N	N
Gk-sclA	N	N	S3o	N	N	N	N
Hh-lsA	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	N	N
Hh-lsA*	S2n	S2n	S3o	S2ns	S2ns	N	N
Knk-slC	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Ko-f-sclA	N	N	S3o	N	N	N	N
Ko-sclA	N	N	S3o	N	N	N	N
Ko-sclA*	N	N	S3o	N	N	N	N
Ko-silA/lt	N	N	S3o	N	N	N	N
Lam-col-silA	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Lh-col-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ntn-clB	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rsn
Ntn-clC	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2ersn
Pac-clA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-mw-silA	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sng-silA	S3o	S3o	S2ons	S3o	S3o	N	N
Tg-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-slC	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Tsl-sicA	N	N	S3o	N	N	N	N
Tsl-sicA*	N	N	S3o	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดิน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพ การใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

- x = การมีเกลือมากเกินไป
m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับโดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลชนอม ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2563 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2563 ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดดังตารางที่ 6-2

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	773	2.19
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	167	57.31
1.2 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	606	17.33
2. เขตเกษตรกรรม	27,164	76.91
2.1 เขตทำนา (ชั้นดี)	52	0.15
2.2 เขตปลูกไม้ผล (ชั้นดี)	89	0.25
2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ชั้นดี)	220	0.62
2.4 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	19	0.05
2.5 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	1,648	4.67
2.6 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	346	0.98
2.7 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	15,684	44.41
2.8 เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	19	0.05
2.9 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	4,451	12.60
2.10 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	4,253	12.04
2.11 เขตประมง	367	1.04
2.12 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	17	0.05
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,108	8.80
3.1 เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	2,800	7.93
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	296	0.84
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	13	0.04
4. เขตแหล่งน้ำ	832	2.36
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	573	1.62
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	259	0.73
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,208	3.42
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,232	6.32
รวม	35,317	100.00

6.2.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 773 ไร่ หรือร้อยละ 2.19 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ป่าสมบูรณ์ ป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พหุธรรมชาติ

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 27,164 ไร่ หรือร้อยละ 76.91 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1. เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 20,243 ไร่ หรือร้อยละ 57.31 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

2) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2. เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 6,121 ไร่ หรือร้อยละ 17.33 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ ทางลำเลียงในไร่นา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ
- 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3. เขตทำนา มีเนื้อที่ 417 ไร่ หรือร้อยละ 1.18 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

4. เขตประมง มีเนื้อที่ 367 ไร่ หรือร้อยละ 1.04 ของเนื้อที่ตำบล

5. เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,108 ไร่ หรือร้อยละ 8.80 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 832 ไร่ หรือร้อยละ 2.36 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

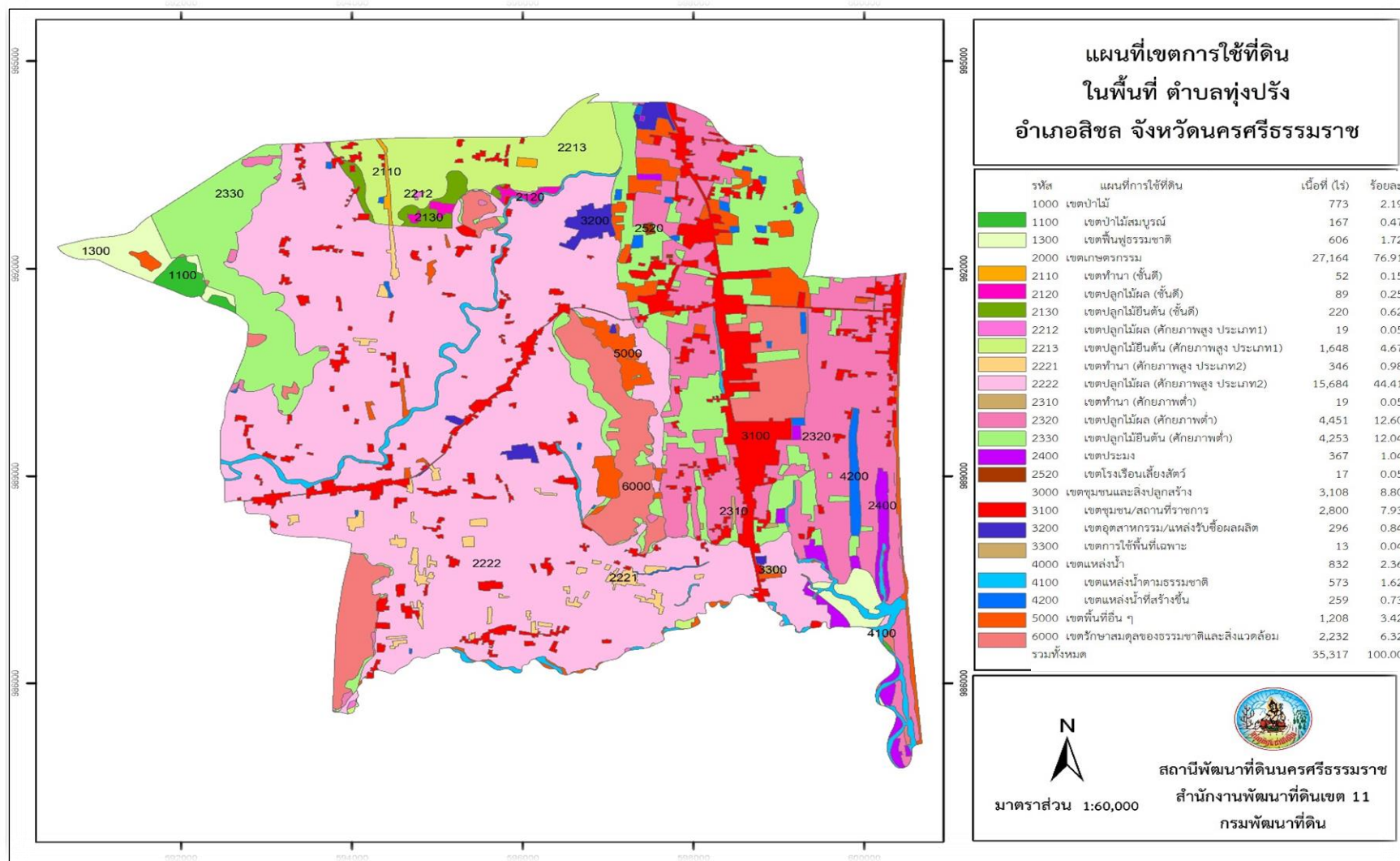
รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้น้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ มีเนื้อที่ 1,208 ไร่ หรือร้อยละ 3.42 ของเนื้อที่ตำบล

6.4.6 เขตรักษาสมคูลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อที่ 2,232 ไร่ หรือร้อยละ 6.32 ของเนื้อที่ตำบล

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ และงบประมาณที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรังไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลทุ่งปรัง อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) การบริหารจัดการน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1. เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
- 1.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด
- 1.1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.2 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- 1.2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 1.2.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน

1.3 การบริหารจัดการน้ำ

1.3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.3.2 การจัดทำทางระบายน้ำ

1.3.3 การจัดทำฝายชะลอน้ำ

7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

7.4.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(2) การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(4) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)

7.4.2 เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตร (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 20,243 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	1,000
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,121 ไร่	จำนวน 100 ราย	
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 417 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	300
	เนื้อที่ 20 ไร่	
	1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	17,000
	จำนวน 10 ตัน	
	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เนื้อที่ 100 ไร่	1,500

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชสด	16,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	2,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1. การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 20,243 ไร่	2. การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,121 ไร่	3. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 417 ไร่	4. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ	1. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตร (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย						งบประมาณ (บาท)						หน่วยงานรับผิดชอบ	
			นับ	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572	รวม	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572		รวม
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน															พด.
1.1 เขตปลูกไม้ผล	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500		
เนื้อที่ 20,243 ไร่	สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร															
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500		
เนื้อที่ 6,121 ไร่	1.3 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	10	10	10	10	10	600	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000		
1.3 เขตทำนา	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500		
เนื้อที่ 417 ไร่	เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน															
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	กก.	500	500	500	500	500	2,500	16,500	16,500	16,500	16,500	16,500	82,500		
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500		
	ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร															
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															พด.
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000		
	และน้ำ															

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>. 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและ รายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. แหล่งที่มา: <http://climate.tmd.go.th/site/index>
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง. 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thungprang.go.th/index.php>

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์